

บันทึก มจร : พลังการทำงานและจิตวิญญาณ เพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม^๑

พระมหาประยูร โชติวัโร และคณะ^๒

กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก่อตั้งขึ้นตามพระราชปราชญ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์มีพันธกิจ ๔ ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ภายใต้ปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ว่า “จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม” โดยนโยบายของมหาวิทยาลัยนิตยบรรพตที่สำเร็จการศึกษาภาคทฤษฎีแล้ว จะต้องปฏิบัติศาสนกิจในเพศบรรพตเป็นเวลา ๑ ปี^๓ จึงจะมีสิทธิเข้ารับปริญญาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ และการออกปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตทุกรูป มหาวิทยาลัยมีความมุ่งหวังให้นิสิตทุกท่านได้ปฏิบัติตามพุทโธวาทที่ว่า

“จรธ ภิกขเว จาริกัม พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมปาย อตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสสานัม

แปลว่า ภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลาย จงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุข ของชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย”

^๑ บทความที่มีเนื้อหาซึ่งรวบรวมข้อมูลจากผลการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตบรรพต และปฏิบัติงานบริการสังคมของนิสิตคฤหัสถ์ รุ่น ๖๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ รายงานการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตประจำภาคการศึกษา สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ และผลการจัดสัมมนาปฏิบัติศาสนกิจ ๔ ภาค รุ่นที่ ๖๔

^๒ พระมหาประยูร โชติวัโร (คำมา) ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี นายเกษม ประกอบดี นักวิชาการศึกษา ขำนาญการ และนายถาวร ภูษา นักจัดการงานทั่วไป กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓ พระมหาประยูร โชติวัโร (คำมา) ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี นายเกษม ประกอบดี นักวิชาการศึกษา ขำนาญการ และนายถาวร ภูษา นักจัดการงานทั่วไป กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย งานบริการสังคมที่เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญของการสำเร็จการศึกษาตามข้อบังคับมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๒ หมวดที่ ๗ การสำเร็จการศึกษา ในข้อ ๖๔ ซึ่งกำหนดสาระสำคัญไว้ว่า นิสิตผู้สำเร็จการศึกษาต้องสอบได้หน่วยกิตสะสมครบตามหลักสูตร, ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติ วิปัสสนากัมมัฏฐาน และไม่มีพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย ซึ่งการไม่มีพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย ข้อหนึ่ง คือ การปฏิบัติศาสนกิจเป็นเวลา ๑ ปี สำหรับนิสิตบรรพชิต และปฏิบัติงานบริการสังคม ๒๐๐ ชั่วโมง สำหรับนิสิตคฤหัสถ์

บทความนี้มุ่งทำการศึกษาผลการปฏิบัติศาสนกิจตามรูปแบบการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยซึ่งมหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมเพื่อสนองงานคณะสงฆ์ตามพันธกิจทั้ง ๖ ด้านและงานตามนโยบาย และนำไปสู่การพัฒนากระบวนการและกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมร่วมกับภาคีเครือข่าย

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้แบ่งได้เป็น ๓ ส่วน คือ การดำเนินงานการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคม ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติศาสนกิจ การพัฒนาและปรับปรุงระบบกลไกการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคม และสรุป มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การดำเนินงานการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมของนิสิต รุ่น ๖๔

การปฏิบัติศาสนกิจเพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย มีหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติตามระเบียบมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นข้อกำหนดในการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตเป็นฉบับแรก ต่อมาได้มีการออกประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่ ๒/๒๕๓๒ เรื่อง การปฏิบัติงานของพระบัณฑิต เพื่อกำหนดการปฏิบัติงานของพระบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรครบ ๔ ปีแล้ว เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ ฉบับที่ ๒ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ภายหลังมหาวิทยาลัยมีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยรับรองสถานะของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ ได้มีการออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พุทธศักราช ๒๕๔๖ สาระสำคัญกำหนดให้นิสิตผู้ศึกษาครบตามหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต มีผลการเรียนค่าเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐ ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ได้ปฏิบัติศาสนกิจสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามนโยบาย

และพันธกิจของมหาวิทยาลัย ในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๒ ภาคการศึกษา หรือ ๑ ปี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อการสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ เพื่อพัฒนานิสิตให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ เพื่อสงเคราะห์ประชาชน เพื่อสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคม

การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตบรรพชิตเป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พ.ศ. ๒๕๔๖ ในข้อ ๕ ได้กำหนดความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจไว้ ดังนี้

คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ

นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ หมายความว่า พระภิกษุหรือสามเณรผู้ศึกษาครบตามหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตและกำลังปฏิบัติศาสนกิจ

ศาสนกิจ หมายความว่า การสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย และได้กำหนดวัตถุประสงค์การปฏิบัติศาสนกิจไว้ในข้อ ๑๐ ว่า การปฏิบัติศาสนกิจมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ๑) เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- ๒) เพื่อการสนองงานในกิจการคณะสงฆ์
- ๓) เพื่อพัฒนานิสิตให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์
- ๔) เพื่อสงเคราะห์ประชาชน
- ๕) เพื่อสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

จากความหมายของนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจ จึงสรุปความหมายของการปฏิบัติศาสนกิจไว้ว่า “การปฏิบัติศาสนกิจ” หมายความว่า การปฏิบัติงานของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ เพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การปฏิบัติงานบริการสังคมของนิสิตคฤหัสถ์ ๒๐๐ ชั่วโมงเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการปฏิบัติงานบริการสังคม พุทธศักราช ๒๕๔๖ ในข้อ ๓ ได้กำหนดความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานบริการสังคมไว้ ดังนี้

คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานบริการสังคม

นิสิตปฏิบัติงานบริการสังคม หมายความว่า นิสิตคฤหัสถ์ที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกำลังปฏิบัติงานบริการสังคม

การปฏิบัติงานบริการสังคม หมายความว่า การปฏิบัติงานด้วยการให้บริการแก่สังคมตามที่คณะกรรมการกำหนด และตามข้อ ๘ การปฏิบัติงานบริการสังคม มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ๑) เพื่อพัฒนานิสิตให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์
- ๒) เพื่อสนองงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย
- ๓) เพื่อสนองนโยบายของรัฐและคณะสงฆ์
- ๔) เพื่อสงเคราะห์ประชาชน

จากความหมายของนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานบริการสังคม จึงสรุปความหมายของการปฏิบัติงานบริการสังคมไว้ว่า “การปฏิบัติงานบริการสังคม” หมายความว่า นิสิตคฤหัสถ์ที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกำลังปฏิบัติงานบริการสังคมเพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๐ กำหนดให้นิสิตรุ่น ๖๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ เป็นต้นมา ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาและวิจัยโครงการวิจัยและพัฒนาพระนิสิตสู่อุดมการณ์พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม และโครงการพระนิสิตธรรมทายาทเพื่อพัฒนาสังคม ที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๗-๒๕๖๐ โครงการได้สนับสนุนในด้านองค์ความรู้ตั้งแต่กระบวนการเขียนโครงการ การให้แนวคิดการจัดทำโครงการ การจัดทำกระบวนการกลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจร่วมกัน ผ่านการลงพื้นที่ประชุมพัฒนาโครงการตามวิทยาเขต และวิทยาลัย เพื่อให้พระนิสิตเกิดทักษะในการเขียนโครงการ และสามารถนำทักษะดังกล่าวไปต่อยอดในการจัดโครงการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผลการดำเนินการดังกล่าว ได้เกิดโครงการปฏิบัติศาสนกิจต้นแบบจำนวน ๖๖ โครงการฯ ทั่วประเทศ ที่ผ่านการคัดเลือกและได้รับทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอก เกิดการขับเคลื่อนในระดับนโยบายว่าด้วยการพัฒนาการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการ มีการนำระบบการปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์มาสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจ การพัฒนาสื่อและชุดความรู้โครงการ และ เกิดเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ ดังนั้นในปีการศึกษา ๒๕๖๐ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๓ เป็นต้นมา จึงได้ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อสนองงานคณะสงฆ์ตามพันธกิจหรืองานในกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน คือ ปกครอง เผยแผ่ ศาสนศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณูปการ และสาธารณะสงเคราะห์

การปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔

ตามที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจในปีการศึกษา ๒๕๖๑ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ เสนอการปฏิบัติปฏิบัติในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจที่มีวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และช่วยพัฒนาสังคมอย่างเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและได้ยื่นคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจในระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ตามขั้นตอนที่มหาวิทยาลัยกำหนด และมีมติกำหนดให้การปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติ

ศาสนกิจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ รุ่นที่ ๖๔ ตามข้อ ๑๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พุทธศักราช ๒๕๔๖ กำหนดจัดปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจเป็นรายภาค ประกอบด้วย (๑) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๒) ภาคกลาง (๓) ภาคเหนือ และ (๔) ภาคใต้โดยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของวิทยาเขต วิทยาลัย ห้องเรียน และหน่วยวิทยบริการ

การดำเนินการจัดปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ โดยมีเป้าหมายนิสิตต้องเข้ารับการปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจทั้งสิ้นจำนวน ๑,๖๐๐ รูปทั่วประเทศ และเข้ารับการปฐมนิเทศนิสิตทั้งสิ้น ๑,๔๖๗ รูป (๘๓.๘๙) ในแต่ละภาค ได้แก่

๑) ภาคกลาง จัดปฐมนิเทศนิสิต วันที่ ๒๔-๒๕ มิถุนายน ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๕๓๖ รูป

๒) ภาคเหนือ จัดปฐมนิเทศนิสิต วันที่ ๖-๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ มจร วิทยาเขตพะเยา ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน ๓๔๑ รูป

๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดปฐมนิเทศนิสิต วันที่ ๑๓-๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ มจร วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๕๑๘ รูป

๔) ภาคใต้ จัดปฐมนิเทศนิสิต วันที่ ๑๘-๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ มจร วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๗๒ รูป

การปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ มีวัตถุประสงค์ ๔ ประการ ดังนี้

๑) เพื่อให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจได้ทราบนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ และสามารถดำเนินการโครงการปฏิบัติศาสนกิจตามนโยบายของมหาวิทยาลัยได้

๒) เพื่อให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจทราบแนวปฏิบัติและสามารถแปลงนโยบายไปสู่การจัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจในระดับพื้นที่ได้

๓) เพื่อให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจได้แลกเปลี่ยนปัญหา อุปสรรคและมีวิธีแก้ปัญหาหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจตามประเด็นงานกิจการคณะสงฆ์ที่สนใจ

๔) เพื่อให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจมีทัศนคติที่ดีและมีจิตสำนึกรักษาสถาบันและอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม

การจัดปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ในแต่ละภาคมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การจัดปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำปีภาคกลาง

เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ หอประชุม มวก. ๔๘ พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย อยุธยา มจร จัดการปฐมนิเทศก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔

ประจำภาคกลาง พิธีเปิดโครงการโดยพระราชวรมนี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต เป็นประธาน และบรรยาย หัวข้อ”การปฏิบัติศาสนกิจตามนโยบายของมหาวิทยาลัย” กล่าวรายงานโดย พระมหา ราชัน จิตตปาโล ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต

พระราชวรมนี, ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต ได้กล่าวเปิดงานและให้โอวาทตอนหนึ่งว่า ...มจร ได้กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจจะต้องปฏิบัติศาสนกิจ ในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และสนองงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย มจร มีพันธกิจ ๔ ด้าน คือ (๑) ผลิตบัณฑิต (๒) วิจัยและพัฒนา (๓) ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม (๔) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การปฏิบัติศาสนกิจ มุ่งหวังให้ท่านทั้งหลายได้นำความรู้ความสามารถที่ท่านทั้งหลายได้ศึกษา ครบแล้วตามหลักสูตร ซึ่งถือว่าได้ผ่านการฝึกฝนอบรมตน มีคุณลักษณะที่ มจร คาดหวังตามวลักษณะ ๙ ประการ หรืออย่างน้อย ๕ ข้อขึ้นไปทุกท่านคงจำได้ คือ

๑) ปฏิพาน่าเลื่อมใส (วางตัวน่าเชื่อถือ)	๒) ใฝ่รู้ใฝ่คิด
๓) เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา	๔) มีทักษะด้านภาษา
๕) มีศรัทธาอุทิศตน	๖) รู้จักเสียสละ
๗) รู้เท่าทันสังคม	๘) สังคมโลกทัศน์
๙) พัฒนานวัตกรรมเชิงพุทธ	

คุณลักษณะดังกล่าวจะไปช่วยหนุนเสริมให้การปฏิบัติศาสนกิจของทุกท่านเป็นไปตามพันธกิจ ในข้อบริการสังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นการช่วยขับเคลื่อนงานกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน ตามความถนัดที่ทุกท่านได้จัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจ โดยเฉพาะงานใน ๔ ด้านสำคัญที่เกี่ยวข้อง กับทุกท่านโดยตรง คือ เผยแผ่ ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์

พระมหาราชัน จิตตปาโล ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต ได้รายงานต่อประธานว่า การปฏิบัติ ศาสนกิจมีการพัฒนามาโดยลำดับโดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาและวิจัยโครงการ วิจัยและพัฒนาพระนิสิตสู่อุดมการณ์พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม และโครงการพระนิสิตธรรมทายาท เพื่อพัฒนาสังคม โดยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี และ สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓-๒๕๖๐ โครงการได้สนับสนุนในด้านองค์ความรู้ตั้งแต่กระบวนการเขียนโครงการ การให้แนวคิดการจัดทำ โครงการ การจัดทำกระบวนการกลุ่มเพื่อพูดคุยและสร้างความเข้าใจร่วมกัน ผ่านการลงพื้นที่ประชุม

พัฒนาโครงการตามวิทยาเขต และวิทยาลัย เพื่อให้พระนิสิตเกิดทักษะในการเขียนโครงการ และสามารถนำทักษะดังกล่าวไปต่อยอดในการจัดโครงการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ผลการดำเนินการดังกล่าว ได้เกิดโครงการปฏิบัติศาสนกิจต้นแบบ จำนวน ๕๕ โครงการฯ ทั่วประเทศ ที่ผ่านการคัดเลือกและถือเป็นโครงการต้นแบบ เกิดการขับเคลื่อนในระดับนโยบายว่าด้วยการพัฒนาการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการ มีการนำระบบการปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ มาสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจ การพัฒนาสื่อและชุดความรู้โครงการ และ เกิดเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ ในระดับพื้นที่

หลังจากนั้น ได้มีการชี้แจงหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจตามข้อบังคับและการสำเร็จการศึกษาตามนโยบายของมหาวิทยาลัย” โดย พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ,ดร. ผู้อำนวยการส่วนทะเบียนนิสิต ท่านได้นำเสนอเป็นคำถามและตอบในเรื่องของคุณสมบัติของการปฏิบัติศาสนกิจ การปฏิบัติศาสนกิจ การสำเร็จการศึกษาและการออกหนังสือสำคัญ ผ่านวิธีการบรรยายแบบถามตอบ ๑๗ ข้อ ตรงประเด็นและง่ายต่อการทำความเข้าใจ

ในช่วงบ่าย พระมหาประยูร โชติวิโร ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต ได้ชี้แจงการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการใน ๔ คำถามสำคัญ

- ๑) ภาพอนาคตที่ท่านอยากเห็นเมื่อปฏิบัติศาสนกิจจบ
- ๒) ร่วมค้นหาและแบ่งปันเทคนิคและวิธีการในการปฏิบัติศาสนกิจที่ดี
- ๓) ใครหรือเครือข่ายไหนสามารถเข้ามาช่วยงานปฏิบัติศาสนกิจเราได้
- ๔) เป้าหมายระยะสั้นระยะยาว (ความต่อเนื่องหรือความยั่งยืน)

การประชุมกลุ่มย่อย ๖ กลุ่มได้แก่

- ๑) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านการปกครอง
- ๒) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านเผยแผ่
- ๓) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศาสนศึกษา
- ๔) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศึกษาสงเคราะห์
- ๕) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณูปการ
- ๖) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์

การประชุมกลุ่มย่อยมีผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ร่วมเป็นวิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรประจำกลุ่ม และจากผลการนำเสนอผลของและกลุ่ม ดำเนินรายการ โดย พระปลัดสรวิชัย อภิพลโณ หัวหน้าภาคจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว พบว่า ในการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตทุกกลุ่มเสนอว่า

- ๑) ต้องทำงานเชิงรุก เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป
- ๒) มีการบูรณาการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายให้มากขึ้น

- ๓) การพัฒนาศักยภาพของนิสิต
- ๔) ความต่อเนื่องและความยั่งยืนในในการทำงาน
- ๕) การสื่อสารสาธารณะ

ในช่วงพิธีปิดการปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ ประจำปีภาคกลาง โดย พระมหาราชัน จิตตปาโล ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต ได้อนุโมทนาขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการปฏิบัติศาสนกิจว่ามีการพัฒนาระบบกลไกและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาโดยลำดับเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนิสิตต่างจากสมัยท่านที่ไม่มีการหนุนเสริมหรือเตรียมความพร้อมในลักษณะนี้

การดำเนินการในวันนี้ทำให้ทุกท่านได้ทราบนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติศาสนกิจ สามารถแปลงนโยบายไปสู่การจัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจในระดับพื้นที่ มีเวทีในการแลกเปลี่ยนปัญหา อุปสรรคและมีวิธีแก้ปัญหาหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจตามประเด็นงาน กิจกรรมคณะสงฆ์ที่ท่านสนใจ และสำคัญที่สุดเชื่อว่าทุกท่านมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติศาสนกิจ เพื่อสนองงานคณะสงฆ์ ช่วยพัฒนาสังคม มีจิตสำนึกรักสถาบันและอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม หลังจากนั้นได้นำกราบลาพระรัตนตรัยและบันทึกภาพร่วมกัน

๒. การจัดปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ประจำปีภาคเหนือ

เมื่อวันที่ ๗ ก.ค.๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ มจร วิทยาเขตพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จัดปฐมนิเทศก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ ประจำปีภาคเหนือ พิธีเปิดโครงการโดยพระราชวรมนิ, ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต เป็นประธานและบรรยาย หัวข้อ “การปฏิบัติศาสนกิจตามนโยบายของมหาวิทยาลัย” กล่าวรายงานโดย พระราชปรียัติ รองอธิการบดีวิทยาเขตพะเยา และเจ้าคณะจังหวัดพะเยา

พระราชวรมนิ, ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต ได้กล่าวเปิดงานและให้โอวาทตอนหนึ่งว่า ...มจร ได้กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจจะต้องปฏิบัติศาสนกิจ ในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และสนองงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย มจร มีพันธกิจ ๔ ด้าน คือ

- ๑) ผลิตบัณฑิต
- ๒) วิจัยและพัฒนา
- ๓) ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม
- ๔) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การปฏิบัติศาสนกิจ มุ่งหวังให้ท่านทั้งหลายได้นำความรู้ความสามารถที่ท่านทั้งหลายได้ศึกษา ครบแล้วตามหลักสูตร ซึ่งถือว่าได้ผ่านการฝึกฝนอบรมตน มีคุณลักษณะที่ มจร คาดหวังตามนวลักษณ์ ๙ ประการ หรืออย่างน้อย ๕ ข้อขึ้นไปทุกท่านคงจำได้ คือ

๑) ปฏิปทาน่าเลื่อมใส (วางตัวน่าเชื่อถือ)	๒) ใฝ่รู้ใฝ่คิด
๓) เป็นผู้รู้ด้านจิตใจและปัญญา	๔) มีทักษะด้านภาษา
๕) มีศรัทธาอุทิศตน	๖) รู้จักเสียสละ
๗) รู้เท่าทันสังคม	๘) สังคมโลกทัศน์
๙) พัฒนานวัตกรรมเชิงพุทธ	

คุณลักษณะดังกล่าวจะไปช่วยหนุนเสริมให้การปฏิบัติศาสนกิจของทุกท่านเป็นไปตามพันธกิจในข้อบริการสังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นการช่วยขับเคลื่อนงานกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้านตามความถนัดที่ทุกท่านได้จัดทำโครงการ โดยเฉพาะงานใน ๔ ด้านสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทุกท่านโดยตรง คือ เผยแผ่ ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์

นอกจากนี้ ท่านได้ยกตัวอย่างการฝึกคิดการวิเคราะห์ เช่น มีเงิน ๑๐ บาท ซื้อไป ๔ บาทจะต้องถอนเงินคืนเท่าไร คำตอบอยู่ที่ว่าเราใช้เงินเท่าไรซื้อ และเรื่องอายุ พี่อายุ ๑๐ ปี น้องอายุครึ่งหนึ่งของพี่ ถ้าพี่อายุ ๖๐ ปีน้องจะอายุเท่าไร เป็นแนวทางที่ดีต่อนายกท่านพูดไว้

การนี้พระราชปริยัติ ได้รายงานต่อประธานว่า การปฏิบัติศาสนกิจมีการพัฒนามาโดยลำดับ โดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจ การปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ มีวัตถุประสงค์ ๔ ประการดังนี้

๑) เพื่อให้ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจได้ทราบนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ และสามารถดำเนินการโครงการปฏิบัติศาสนกิจตามนโยบายของมหาวิทยาลัยได้

๒) เพื่อให้ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจทราบแนวปฏิบัติและสามารถแปลงนโยบายไปสู่การจัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจในระดับพื้นที่ได้

๓) เพื่อให้ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจได้แลกเปลี่ยนปัญหา อุปสรรคและมีวิธีแก้ปัญหาหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจตามประเด็นงานกิจการคณะสงฆ์ที่สนใจ

๔) เพื่อให้ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจมีทัศนคติที่ดีและมีจิตสำนึกรักสถาบันและอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม

การปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ สำหรับภาคเหนือ จัดปฐมนิเทศนิสิต วันที่ ๖-๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ มจร วิทยาเขตพะเยา ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

หลังจากนั้น พระมหาประยูร โชติวิโร ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต และพระมหาสุเทพ สุพนฺธิโต หัวหน้าภาคสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ได้ให้แนวทางในการจัดทำโครงการ และชี้แจงการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการ ใน ๔ คำถามสำคัญ

- ๑) ภาพอนาคตที่ท่านอยากเห็นเมื่อปฏิบัติศาสนกิจจบ
- ๒) ร่วมค้นหาและแบ่งปันเทคนิคและวิธีการในการปฏิบัติศาสนกิจที่ดี
- ๓) ใครหรือเครือข่ายไหนสามารถเข้ามาช่วยงานปฏิบัติศาสนกิจเราได้
- ๔) เป้าหมายระยะสั้นระยะยาว (ความต่อเนื่องหรือความยั่งยืน)

การประชุมกลุ่มย่อย ๖ กลุ่มได้แก่

- ๑) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านการปกครอง
- ๒) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านเผยแผ่
- ๓) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศาสนศึกษา
- ๔) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศึกษาสงเคราะห์
- ๕) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณูปการ
- ๖) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์

การประชุมกลุ่มย่อยมีผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ร่วมเป็นวิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรประจำกลุ่ม และจากผลการนำเสนอผลของและกลุ่ม ดำเนินรายการ โดย พระมหาสุเทพ สุพนฺธิโต หัวหน้าภาคสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา พบว่า ในการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตทุกกลุ่มเสนอว่าต้องทำงานเชิงรุก เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายให้มากขึ้น การพัฒนาศักยภาพของนิสิต ความต่อเนื่องและความยั่งยืนในงานการทำงาน

ในช่วงพิธีปิดการประชุมนิเทศนิสิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ ประจำปีภาคเหนือ โดยมี พระครูโสภณปริยัติสุธี, รศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดพะเยา เป็นประธานได้กล่าวอนุโมทนาขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ท่านได้สรุปลักษณะของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจสำคัญ๓ประการ คือ รูปลักษณ์ต้องดี วจีเป็นที่ไว้วางใจ จิตใจต้องมั่นคง หลังจากนั้นได้นำกราบลาพระรัตนตรัยและบันทึกภาพรวมกัน

๓. การจัดปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำปีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ มจร วิทยาเขตขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พระราชวรมนูญ, ดร. รก. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต เป็นประธานเปิดงานปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจประจำปีภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบรรยายพิเศษ เรื่อง “การปฏิบัติศาสนกิจตามนโยบายมหาวิทยาลัย” กล่าวรายงานโดยพระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร. รก.รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น และรองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่นโดยมีพระนิสิตเข้าร่วมจำนวน ๕๑๘ รูป

พระราชวรมนี, ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต ได้กล่าวเปิดงานและให้โอวาทตอนหนึ่งว่า... มจร ได้กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจจะต้องปฏิบัติศาสนกิจ ในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และสนองงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย การปฏิบัติศาสนกิจ มุ่งหวังให้ท่านทั้งหลายได้นำความรู้ความสามารถที่ท่านทั้งหลายได้ศึกษาครบแล้วตามหลักสูตร ซึ่งถือว่าได้ผ่านการฝึกฝนอบรมตน มีคุณลักษณะที่ มจร คาดหวัง การปฏิบัติศาสนกิจทุกท่านช่วยขับเคลื่อนงานกิจการคณะสงฆ์ทั้ง๖ด้านตามความถนัดโดยจัดทำเป็นโครงการ ทั้งด้านปกครองเผยแผ่ ศึกษา สงเคราะห์ สาธารณูปการ และ สาธารณสงเคราะห์ ขณะนี้มีการขับเคลื่อนวัดประชารัฐสร้างสุข หมู่บ้านรักษาศีล ๕ และงานเกี่ยวกับสุขภาวะทุกท่านสามารถดำเนินการได้ท่านต้องพัฒนาตนเองแลนำคนอื่นได้ การจัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจต้องมีความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม จับต้องได้ ย้ำต้องเริ่มจากการพัฒนาตนเองและเป็นผู้นำคนอื่นได้ ท่านกล่าวสรุปในตอนท้าย

ในช่วงบ่าย ได้มีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อให้ นิสิตได้ช่วยกันระดมความคิดตามกลุ่มกิจการงาน คณะสงฆ์ที่สนใจ การนี้มีพระมหาราชัน จิตตปาโล ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต พระมหาประยูร โชติวิโร ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต และพระมหาสุเทพ สุพนฺธิโต หัวหน้าภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เป็นวิทยากรนำกระบวนการให้แนวทางในการจัดทำโครงการ ใน ๔ คำถามสำคัญ

- ๑) ภาพอนาคตที่ท่านอยากเห็นเมื่อปฏิบัติศาสนกิจจบ
- ๒) ร่วมค้นหาและแบ่งปันเทคนิคและวิธีการในการปฏิบัติศาสนกิจที่ดี
- ๓) ใครหรือเครือข่ายไหนสามารถเข้ามาช่วยงานปฏิบัติศาสนกิจเราได้
- ๔) เป้าหมายระยะสั้นระยะยาว (ความต่อเนื่องหรือความยั่งยืน)

ในการประชุมกลุ่มย่อยได้กำหนดเป็น ๖ กลุ่ม ได้แก่

- ๑) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านการปกครอง
- ๒) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านเผยแผ่
- ๓) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศาสนศึกษา
- ๓) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศึกษาสงเคราะห์
- ๔) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณูปการ
- ๖) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์

ผลการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า มีผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคร่วมเป็นวิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรประจำกลุ่ม และจากผลการนำเสนอผลของและกลุ่มดำเนินรายการ โดย พระมหาสุเทพ สุพนฺธิโต หัวหน้าภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา พบว่า ในการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตทุกกลุ่มเสนอว่าต้องทำงานเชิงรุก เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายให้มากขึ้น การพัฒนาศักยภาพของนิสิต ความต่อเนื่องและความยั่งยืนในงานการทำงานมีการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน

ในช่วงพิธีปิดการปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่๖๔ ประจำภาคอีสาน โดย พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร. รก.รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต และรองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น ได้อนุมัติมอบหมายให้คุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ท่านได้ให้แนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจว่าให้เริ่มจากตนเอง ทำโครงการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้จริง เริ่มจากจุดเล็กๆ แต่เห็นผลการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปธรรม เริ่มจากตัวเราเอง ทำอย่างโครงการเดียวแต่เห็นหลายด้าน หลังจากนั้นได้นำกราบลาพระรัตนตรัยและ บันทึกภาพรวมกัน

มหาจุฬาฯ พานิสิตพิชิตผู้	ร่วมเรียนรู้คู่ศีลธรรมนำสุชี
สร้างบัณฑิตโดดเด่นเป็นคนดี	ก็เพราะมีคุณลักษณะเก๋าประการ
หนึ่งนั้นมีปฏิปทาหน้าเลื่อมใส	สองคือไฟ รู้จักคิดจิตประसार
สามเป็นผู้นำด้านความคิดจิตวิญญาน	สี่เชี่ยวชาญ ด้านภาษา สามารถพอ
ห้าอุทิศตน ศรัทธา พุทธศาสน์	หกองค์อาจ เสียสละส่วนรวมขอ
เจ็ดรู้ทันการเปลี่ยนแปลงไม่รีรอ	แปดนั้นหนอ มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล
เก้าพัฒนานวัตกรรมเชิงพุทธ	ใจจ่อจุดมุ่งมั่น มีหัวนไหว
คุณธรรมจริยธรรมนำจิตใจ	ท่องจำไว้ประพฤติธรรม เป็นคนดี

ประพันธ์โดย พระมหาอิทธิวัฒน์ ภาทกรวิ ป.ธ.๖ วัดธาตุ พระอารามหลวง จังหวัดขอนแก่น แก้วไข
เพิ่มเติมโดย พระภาณุวัฒน์ จันทวฑฒโน วัดปากกล้วย จังหวัดเชียงราย

๔. การจัดปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำภาคใต้

เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ มจร วิทยาเขตนครศรีธรรมราช จังหวัด นครศรีธรรมราช พระเทพปัญญาสุธี รก.รองอธิการบดีวิทยาเขตนครศรีธรรมราช เป็นประธานเปิดงาน และให้โอวาทตอนหนึ่งว่า...มจร ได้กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจจะต้องปฏิบัติศาสนกิจ ในเพศบรรพชิต เป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และสนองงานตามนโยบายและพันธกิจของ มหาวิทยาลัย

การปฏิบัติศาสนกิจ มุ่งหวังให้ท่านทั้งหลายได้นำความรู้ความสามารถที่ท่านทั้งหลายได้ศึกษา ครบแล้วตามหลักสูตร ซึ่งถือว่าได้ผ่านการฝึกฝนอบรมตน มีคุณลักษณะตามที่ มจร คาดหวัง เป็นว่าที่ บัณฑิตแล้ว ท่านต้องเป็นที่หวังได้ เชื่อว่าทุกท่านจะช่วยงานพระศาสนา ช่วยพัฒนาสังคมและ สอนงานตามพันธกิจด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย ได้ดี

จากนั้น พระมหาวิไล กลยาณธมฺโม ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล ได้ชี้แจงแนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจตามข้อบังคับและการสำเร็จศึกษาตามนโยบายของมหาวิทยาลัย เพื่อให้บัณฑิตได้ตรวจสอบและดำเนินการในสิ่งที่ยังไม่ดำเนินการให้เรียบร้อย จะได้ออกไปปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างมั่นใจและสำเร็จการศึกษาได้อย่างที่ใจปรารถนามาวันนี้นำส่ง และรอรับการกลับมาหลังจากการปฏิบัติศาสนกิจของท่านอย่างภาคภูมิใจและร่วมแสดงมุทิตาจิตยินดีกับทุกท่านในพิธีประสาทปริญญา

หลังจากนั้นในช่วงบ่ายได้มีการชี้แจงการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อให้บัณฑิตได้ช่วยกันระดมความคิดตามกลุ่มกิจการงานคณะสงฆ์ที่สนใจ การนี้มีพระมหาราชัน จิตตปาโล ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตได้ให้ข้อคิดแนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจโดยยกตัวอย่างในอดีตและประโยชน์ของการปฏิบัติศาสนกิจว่าเป็นเวทีและเป็นโอกาสในการสั่งสมสร้างประสบการณ์การทำงานที่ดี ขอให้เขียนโครงการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานให้ชัดเจน

ต่อจากนั้นพระมหาประยูร โชติวโร ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต และพระมหาสุเทพ สุพนฺธิโต หัวหน้าภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เป็นวิทยากรนำกระบวนการให้แนวทางในการจัดทำโครงการใน ๔ คำถามสำคัญ

- ๑) ภาพอนาคตที่ท่านอยากเห็นเมื่อปฏิบัติศาสนกิจจบ
- ๒) ร่วมค้นหาและแบ่งปันเทคนิคและวิธีการในการปฏิบัติศาสนกิจที่ดี
- ๓) ใครหรือเครือข่ายไหนสามารถเข้ามาช่วยงานปฏิบัติศาสนกิจเราได้
- ๔) เป้าหมายระยะสั้นระยะยาว (ความต่อเนื่องหรือความยั่งยืน)

การประชุมกลุ่มย่อย ๕ กลุ่มได้แก่

- ๑) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านเผยแผ่
- ๒) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศาสนศึกษา
- ๓) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศึกษาสงเคราะห์
- ๔) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณูปการ
- ๕) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์

ผลการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า มีผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคร่วมเป็นวิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรประจำกลุ่ม และจากผลการนำเสนอผลของและกลุ่ม ดำเนินรายการ โดย พระมหาสุเทพ สุพนฺธิโต หัวหน้าภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา พบว่า การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตทุกกลุ่มเสนอว่าต้องทำงานเชิงรุก ปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เช่น

- ๑) โครงการเผยแผ่ธรรมะในยุคดิจิทัล
- ๒) สงเคราะห์ทุน สงเคราะห์ธรรม
- ๓) บูรณะห้องสมุดและการสร้างปัญญาเพื่อสังคม
- ๔) การอบรมธรรมศึกษาก่อนสอบ
- ๕) พัฒนาคณาภพชีวิต “เยี่ยมพระ พบปะโยม”

การปฏิบัติศาสนกิจในพื้นที่เน้นการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายให้มากขึ้น รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของนิสิต ความต่อเนื่องและความยั่งยืนในการทำงาน โดยมีการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม

ในช่วงพิธีปิดการปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ ประจำปีภาคใต้ โดย พระครูโฆสิตพัฒนานุกุล, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ได้อนุโมทนาขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และอำนวยการให้ทุกท่านประสบความสำเร็จเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ หลังจากนั้นได้นำกราบลาพระรัตนตรัยและบันทึกภาพรวมกัน

ผลการดำเนินงานปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคม

การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตบรรพชิต ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจมาตั้งแต่ปีปฏิบัติศาสนกิจรุ่น ๖๒ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙ โดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจ เบื้องต้นได้มีการนำร่องในส่วนกลางและ ๕ วิทยาเขตในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ส่วนกลาง วิทยาเขตขอนแก่น วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตหนองคาย และวิทยาเขตนครศรีธรรมราช ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาพระนิสิตธรรมทายาทเพื่อการพัฒนาสังคม และต่อมาในปีการศึกษา ๒๕๖๐ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๓ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้มีกำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการทุกรูปโดยสนับสนุนให้นิสิตทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจัดทำโครงการและกิจกรรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยมหาวิทยาลัยมีคณะทำงานสนับสนุนในด้านองค์ความรู้ตั้งแต่กระบวนการเขียนโครงการ การให้แนวคิดการจัดทำโครงการ การจัดทำกระบวนการกลุ่มเพื่อพูดคุยและสร้างความเข้าใจร่วมกัน ผ่านการลงพื้นที่ประชุมพัฒนาโครงการของคณะทำงานในพื้นที่เพื่อให้พระนิสิตเกิดทักษะในการเขียนโครงการ และสามารถนำทักษะดังกล่าวไปต่อยอดโดยผลการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้โครงการนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๓ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จำนวน ๕๔ โครงการ

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยได้มีการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจมาตั้งแต่รุ่น ๖๒ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙ พบว่า นิสิตปฏิบัติศาสนกิจจะมีอยู่ ๒ สถานะ คือ นิสิตที่เป็นพระสังฆาธิการกับนิสิตที่ไม่เป็นพระสังฆาธิการ โดยงานที่นิสิตปฏิบัติศาสนกิจส่วนใหญ่จะอยู่ใน ๕ ประเภท คือ

- ๑) งานในกิจการคณะสงฆ์ ๒) การสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- ๓) การสอนนักธรรม-บาลี ๔) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ (ม.๑-๒)
- ๕) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

โดยกลุ่มที่ ๕ มีข้อแตกต่างในบริบทของแต่ละพื้นที่ ภาคเหนือเป็นเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ภาคใต้ เรื่องการส่งเสริมสันติสุขในพื้นที่ภาคใต้ และเมื่อแบ่งเป็นกลุ่มจะมีอยู่ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ปฏิบัติศาสนกิจทั่วไปตามที่เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักมอบหมาย และกลุ่มนิสิตปฏิบัติศาสนกิจที่เสนอเป็นโครงการปฏิบัติศาสนกิจต้นแบบ นิสิตที่ปฏิบัติงานทั่วไปที่เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักมอบหมาย การปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับที่ได้รับมอบหมาย เช่น เทศน์ บรรยาย สอน หรือร่วมโครงการกิจกรรมในวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา ส่วนนิสิตเสนอเป็นโครงการจะมีการปฏิบัติงานเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของโครงการ มีการกำหนดวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีการติดตามและประเมินจากทีมงานที่ให้ทุนสนับสนุนต้องรายงานตามรูปแบบที่ทุนสนับสนุนกำหนด แต่ยังขาดความเชื่อมโยงกับวัดหรือเจ้าสำนักงานเพราะให้ความสำคัญกับโครงการฯ มีบางส่วนเข้าใจว่าทำโครงการแล้วไม่ต้องช่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักศาสนศึกษา ต่อมามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจตั้งแต่รุ่น ๖๓ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ และ รุ่น ๖๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อสนองงานคณะสงฆ์ตามพันธกิจคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน และนำระบบการปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์มาใช้ในการอำนวยความสะดวกให้กับนิสิตและเจ้าหน้าที่ โดยมีการดำเนินการนำระบบการปฏิบัติศาสนกิจมาใช้เต็มรูปแบบทั้งประเทศในปีการศึกษา ๒๕๖๑ ทั้งเรื่องการยื่นคำร้อง การปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ ประจำภาค รายงานผลประจำภาคการศึกษา ๒ ภาค และสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจประจำภาคในแต่ละภาค

ผลการดำเนินงาน พบว่า นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ จำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๗๔ รูปทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ปฏิบัติศาสนกิจด้านเผยแผ่ ๗๔๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๑ รองลงมาการปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ จำนวน ๒๓๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๖ ด้าน ศาสนศึกษา จำนวน ๑๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓ ด้านสาธารณูปการ จำนวน ๑๗๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒ ด้านศึกษาสงเคราะห์ จำนวน ๑๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘ และน้อยที่สุดปฏิบัติศาสนกิจด้านการปกครอง จำนวน ๑๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑ ส่งผลให้เกิดผล ๔ ประการ ได้แก่

- ๑) นิสิต มจร ได้ปฏิบัติงานสนองงานคณะสงฆ์ตามพันธกิจคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน
- ๒) เกิดพื้นที่การเรียนรู้และการทำงานเชิงบูรณาการร่วมกันระหว่างนิสิตปฏิบัติศาสนกิจกับภาคีเครือข่าย เช่น พระสงฆ์นักพัฒนา พระสงฆ์นักวิชาการ และองค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่
- ๓) มีการพัฒนาและปรับปรุงระบบกลไกและกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกับภาคีเครือข่าย

๔) การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการปฏิบัติศาสนกิจ

นอกจากนี้ จากการสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำปีภาค โดยกำหนดจัดตามลำดับดังนี้

- ๑) สัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ประจำปีภาคเหนือ ณ มจร วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ระหว่างวันที่ ๑๑-๑๒ มีนาคม ๒๕๖๒ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น จำนวน ๓๔๘ รูป
- ๒) สัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำปีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ มจร วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ มีนาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๕๑๘ รูป
- ๓) สัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำปีภาคกลาง ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันที่ ๑๘-๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น จำนวน ๕๓๖ รูป
- ๔) สัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำปีภาคใต้ จัด ณ มจร วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๗ มีนาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๗๒ รูป

การนี้ได้มีการประเมินผลการจัดสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ประจำปีภาค การประเมินผลครั้งนี้จากวิธีการสร้างแบบสอบถามและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าร่วมโครงการโดยการประเมินออนไลน์ และได้กำหนดระดับความรู้ที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับและระดับความพึงพอใจต่อการจัดโครงการ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
๔ คะแนน	หมายถึง	มาก
๓ คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
๒ คะแนน	หมายถึง	น้อย
๑ คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

การประเมินผลการสำรวจครั้งนี้ กำหนดเป้าหมายของผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นไว้ จำนวน ๑,๕๐๐ รูป ซึ่งเป็นจำนวนของนิสิตที่ยื่นคำร้องของปฏิบัติศาสนกิจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และองค์กรภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาจากโครงการปฏิบัติศาสนกิจ สามารถแยกเป็นประเภทของงานปฏิบัติศาสนกิจได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทโครงการปฏิบัติศาสนกิจแยกตามงาน

ในกิจการคณะสงฆ์

ที่	งานกิจการคณะสงฆ์	จำนวนและร้อยละของโครงการฯ	
		จำนวน	ร้อยละ
๑	ปกครอง	๑๙	๑
๒	เผยแผ่	๗๔๗	๕๑
๓	ศาสนศึกษา	๑๘๗	๑๓
๔	ศึกษาสงเคราะห์	๑๒๑	๘
๕	สาธารณูปการ	๑๗๐	๑๒
๖	สาธารณะสงเคราะห์	๒๓๐	๑๖
	รวม	๑,๔๗๔	๑๐๐

จากตารางพบว่า นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๗๔ รูป ทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ปฏิบัติศาสนกิจด้านเผยแผ่ ๗๔๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๑ รองลงมา การปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ จำนวน ๒๓๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๖ ด้านศาสนศึกษา จำนวน ๑๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓ ด้านสาธารณูปการ จำนวน ๑๗๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒ ด้านศึกษาสงเคราะห์ จำนวน ๑๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘ และน้อยที่สุดปฏิบัติศาสนกิจด้านการปกครอง จำนวน ๑๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑

อย่างไรก็ตาม การประเมินความพึงพอใจการจัดสมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจรวมทุกภาคมีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๘ และเมื่อพิจารณารายภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ๔.๑๓ รองลงมาภาคกลาง คะแนนค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๘ ภาคใต้ คะแนนค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๗ และลำดับสุดท้ายภาคเหนือมีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๓ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความรู้ก่อนหลังพบว่าผู้เข้าร่วมการสมมนา มีความรู้หลังการสมมนาคิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย ๔.๔๕ โดยคะแนนความรู้ก่อนสมมนาคะแนนค่าเฉลี่ยที่ ๓.๖๘

ในส่วนการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือมีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงกว่า ๓.๕๑ ทุกข้อวัตถุประสงค์ทั้งที่แยกเป็นรายภาคและรวม กล่าวคือ ผลการดำเนินงานมีผลบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ ๑ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจได้รับความรู้ มีเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างนิสิตวิทยากร มีประสบการณ์และสามารถนำหลักวิธีการที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ ๔.๒๕ ข้อ ๒ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจมีทัศนคติที่ดีและมีจิตสำนึกรักษสถาบันและอุทิศตนพระพุทธศาสนาและสังคม มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ ๔.๕๘ ข้อ ๓ ทราบปัญหา อุปสรรคและมีวิธีแก้ปัญหาหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจ มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ ๔.๒๕ และ ข้อ ๔ แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตรุ่นต่อไปมีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ ๔.๒๘

ตารางที่ ๒ แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจรายภาค

ตอนที่ ๒ การประเมินผลการสัมมนาในภาพรวม						
ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ สัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจรายภาค				
		อีสาน	เหนือ	ใต้	กลาง	รวม
๑	ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการสัมมนา					
	๑.๑ ความรู้ ความเข้าใจ ก่อน การสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ	๓.๕๔	๓.๖๕	๓.๖๗	๓.๘๗	๓.๖๘
	๑.๒ ความรู้ ความเข้าใจ หลัง การสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ	๔.๔๒	๔.๔๕	๔.๕๓	๔.๓๘	๔.๔๕
๒	การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ					
	๒.๑ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจได้รับความรู้ มีเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างนิสิตวิทยากร มีประสบการณ์และสามารถนำหลักวิธีการที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้	๔.๕๑	๔.๑๓	๔.๒๓	๔.๑๔	๔.๒๕
	๒.๒ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจมีทัศนคติที่ดีและมีจิตสำนึกรักษสถาบันและอุทิศตนพระพุทธศาสนาและสังคม	๔.๖๑	๔.๕๗	๔.๕๕	๔.๕๗	๔.๕๘
	๒.๓ ทราบปัญหา อุปสรรคและมีวิธีแก้ปัญหาหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจ	๔.๑๘	๔.๒๙	๔.๓๘	๔.๑๕	๔.๒๕
	๒.๔ แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตรุ่นต่อไป	๔.๒๕	๔.๓๓	๔.๑๒	๔.๔๓	๔.๒๘
๓	รูปแบบการจัดสัมมนาการปฏิบัติศาสนกิจประจำภาค	๔.๑๘	๔.๒๘	๔.๓๒	๔.๒๗	๔.๒๖
๔	ระยะเวลาในการจัดงาน (๒ วัน)	๓.๙๓	๓.๘๔	๓.๙๒	๓.๗๓	๓.๘๖
๕	สถานที่จัดงานในแต่ละภาค					
	๕.๑ ห้องประชุม	๔.๔๖	๓.๙๙	๓.๙๕	๔.๑๒	๔.๑๓

๕.๒	สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องประชุม	๔.๑๘	๔.๐๐	๓.๙๕	๔.๑๓	๔.๐๗
๕.๓	อาหาร/อาหารว่างและน้ำปานะ	๓.๙๘	๓.๙๒	๓.๗๙	๓.๘๔	๓.๘๘
๕.๔	ความสะดวกในการเดินทาง	๓.๕๙	๓.๔๔	๓.๓๐	๓.๖๘	๓.๕๐
๖	การจัดหัวข้อบรรยายในการสัมมนา					
๖.๑	บรรยายพิเศษ หัวข้อ “การปฏิบัติศาสนกิจกับการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา”	๔.๑๕	๓.๘๙	๔.๑๓	๓.๙๗	๔.๐๔
๖.๒	บรรยายพิเศษ หัวข้อ “Mindset บัณฑิต มจร พลังการทำงานและจิตวิญญาณเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม”	๔.๒๕	๓.๙๔	๓.๙๗	๓.๙๑	๔.๐๒
๗	การจัดประชุมกลุ่มย่อย					
๗.๑	การชี้แจงประชุมกลุ่มย่อย	๔.๑๐	๔.๑๒	๔.๑๖	๔.๓๕	๔.๑๘
๗.๒	การแบ่งกลุ่มและหัวข้อกลุ่มย่อย	๔.๑๕	๓.๙๘	๓.๙๖	๓.๘๖	๓.๙๙
๗.๓	ความรู้ ความสามารถ และทักษะของวิทยากรประจำกลุ่ม	๔.๐๒	๓.๘๗	๓.๙๕	๓.๘๓	๓.๙๒
๗.๔	การดูแลประสานงานของผู้ช่วยวิทยากรประจำกลุ่ม	๓.๙๗	๓.๘๑	๔.๑๐	๓.๘๗	๓.๙๔
๗.๕	ระยะเวลาในการประชุมกลุ่มย่อย	๓.๙๔	๓.๘๔	๓.๘๗	๓.๘๕	๓.๘๘
๗.๖	การนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย	๔.๑๘	๔.๒๓	๔.๑๗	๔.๓๕	๔.๒๓
๘	การประสานงานของเจ้าหน้าที่	๓.๙๙	๓.๘๕	๓.๙๔	๓.๗๘	๓.๘๙
๙	จำนวนผู้เข้าร่วมการสัมมนาในครั้งนี้	๔.๑๔	๔.๑๐	๔.๑๖	๔.๑๙	๔.๑๕
๑๐	เอกสารประกอบการสัมมนา / โสตทัศนูปกรณ์	๔.๑๓	๔.๒๖	๔.๕๑	๔.๕๑	๔.๓๕
๑๑	ประโยชน์ที่ได้รับจากการสัมมนาครั้งนี้	๔.๒๒	๓.๙๗	๔.๑๓	๔.๒๓	๔.๑๔
๑๒	ความพึงพอใจโดยรวมจากการสัมมนาครั้งนี้	๔.๑๓	๓.๙๔	๓.๙๙	๓.๙๑	๓.๙๙
	รวม	๔.๑๓	๔.๐๓	๔.๐๗	๔.๐๘	๔.๐๘

ส่วนการปฏิบัติงานบริการสังคม นิสิตปฏิบัติงาน ๒ ประเภท ได้แก่

๑) ปฏิบัติงานช่วยงานในมหาวิทยาลัยตามที่ได้รับมอบหมายส่วนใหญ่เป็นงานด้านธุรการและช่วยงานทั่วไปในสำนักงาน

๒) ปฏิบัติงานตามหน่วยงานภายนอก เช่น โรงเรียนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะการปฏิบัติงานจะสอดคล้องตามสาขาที่นิสิตสำเร็จการศึกษา เช่น สำเร็จการศึกษา ด้านสังคมศาสตร์จะไปปฏิบัติงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านครุศาสตร์จะปฏิบัติงานบริการสังคม ในที่สถานการศึกษา เช่น เป็นผู้ช่วยสอนในโรงเรียน การปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคม มีความสอดคล้องกับโครงการยุทธศาสตร์ตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เช่น โครงการ

ส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย โครงการพัฒนาขีดความสามารถ ศาสนบุคคล โครงการสาธารณะสงเคราะห์เพื่อสังคม การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา และยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ และมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ ๑ ปลุกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนา (Embedded Faith) กลยุทธ์ที่ ๓ ร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดสัมฤทธิ์ผล (Become the Strategic Partner) และกลยุทธ์ที่ ๗ เพิ่มขีดความสามารถศาสนบุคคล (Ensure Human Capital Readiness)

การประเมินผลสำเร็จตามคุณลักษณะบัณฑิตตามคุณลักษณะ ๙ ประการ นิสิต มจร

การปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมของนิสิต มจร พบว่า การดำเนินการดังกล่าวได้สะท้อนคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะคุณลักษณะ ๙ ประการของนิสิต มจร ได้แก่

๑) ปฏิปทาน่าเลื่อมใส	๒) ใฝ่รู้ใฝ่คิด
๓) เป็นผู้นำได้จิตใจและปัญญา	๔) มีทักษะด้านภาษา
๕) มีศรัทธาอุทิศตน	๖) รู้จักเสียสละ
๗) รู้เท่าทันสังคม	๘) สังคมโลกทัศน์
๙) พัฒนานวัตกรรมเชิงพุทธ	

การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตบรรพชิต ๑ ปี เพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน และงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยและการปฏิบัติงานบริการสังคม เพื่อสนองงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย สนองนโยบายของรัฐและคณะสงฆ์ และเพื่อสงเคราะห์ประชาชน นั้น เป็นเครื่องวัดหรือประเมินผลการผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ตามแผนพัฒนานิสิต ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่กำหนดไว้ว่า “นิสิตมีจิตอาสาและเป็นศาสนทายาทที่มีศักยภาพ” การดำเนินงานจัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบโครงการได้กำหนดให้นิสิตเหลือความเชื่อมโยงหรือความสอดคล้องของโครงการต่อคุณลักษณะ ๙ ประการนิสิต มจร พบว่า

นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๗๔ รูปทั่วประเทศ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจได้เลือกโครงการปฏิบัติศาสนกิจกับความเชื่อมโยงและความสอดคล้องตามคุณลักษณะคุณลักษณะ ๙ ประการ นิสิต มจร มากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้

- อันดับที่ ๑ ข้อ ๖ รู้จักเสียสละ
 อันดับที่ ๒ ข้อ ๕ มีศรัทธาอุทิศตน
 อันดับที่ ๓ ข้อ ๓ เป็นผู้นำได้จิตใจและปัญญา
 อันดับที่ ๔ ข้อ ๑ ปฏิปทาน่าเลื่อมใส

อันดับที่ ๕ ข้อ ๘ สังคมโลกทัศน์

อันดับที่ ๖ ข้อ ๗ รู้เท่าทันสังคม

อันดับที่ ๗ ข้อ ๒ ใฝ่รู้ใฝ่คิด

อันดับที่ ๘ ข้อ ๙ พัฒนานวัตกรรมเชิงพุทธ

อันดับที่ ๙ ข้อ ๔ มีทักษะด้านภาษา

อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินการมีความสอดคล้องกับคำบรรยายในพิธีเปิดและบรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทบัณฑิต มจร กับการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม” ในงานสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำปีภาคกลาง เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒ โดย พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้กล่าวถึงงานบริการวิชาการของ มจร ซึ่งดำเนินการโดย ๓ ส่วนงานสนับสนุนในส่วนกลาง ได้แก่

๑) กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี

๒) สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม

๓) สถาบันวิปัสสนาธุระ รวมถึงพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ดำเนินการโดยสำนักงานพระสอนศีลธรรม

ท่านกล่าวถึงผลการดำเนินงาน ๖ งานบริการสังคม ได้แก่

๑) งานเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุ-โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต ๒) ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

๓) พระสอนศีลธรรม

๔) บรรพชา และอบรมเยาวชน

๕) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

๖) พระธรรมจาริก

งานบริการสังคมดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นถึงผลการผลิตบัณฑิตตามคุณลักษณะบัณฑิต มจร ตามคุณลักษณะนวัตลักษณ์ ๙ ประการและงานบริการสังคมที่มีคุณูปการต่อคณะสงฆ์และเป็นประโยชน์แก่สังคมอย่างมาก

และสอดคล้องกับคำกล่าวเปิดและบรรยายพิเศษในพิธีเปิดและบรรยายพิเศษ เรื่อง “การปฏิบัติศาสนกิจกับการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา” ในงานสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ประจำปีภาคเหนือ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ประจำปีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๒ และประจำปีภาคใต้ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒ โดย พระราชวรมนู, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต ท่านได้กล่าวชื่นชมถึงการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมของนิสิตว่ามีคุณลักษณะบัณฑิตตามนวัตลักษณ์ ๙ ประการว่า...การปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคม นอกเหนือจากนิสิตจะได้จัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมช่วยสนองงานคณะสงฆ์ส่วนหนึ่ง

เป็นไปตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาแล้ว จากผลการสรุปบทเรียนและตัวแบบการปฏิบัติศาสนกิจที่นิสิตในแต่ละกลุ่ม ๓ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ การประชุมกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้ระบบการปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ รุ่นที่ ๖๕ (ระบบปรับปรุง) วิทยาการ โดย นายถาวร ภูษา นักจัดการงานทั่วไป กองกิจการนิสิต

กลุ่มที่ ๒ การประชุมถอดบทเรียนโครงการปฏิบัติศาสนกิจต้นแบบจากผู้แทนนิสิตแต่ละแห่ง วิทยาการดำเนินรายการ โดย วิทยาการผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มที่ ๓ การประชุมกลุ่มย่อย ๖ กลุ่มตามประเภทของการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

- ๑) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านการปกครอง ๒) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านการเผยแผ่
- ๓) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศาสนศึกษา ๔) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านศึกษาสงเคราะห์
- ๕) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณูปการ ๖) กลุ่มปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์

ผลการนำเสนอสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการงานในการปฏิบัติศาสนกิจและการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตที่แสดงให้เห็นถึงการผลิตบัณฑิตตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามนวลักษณ์ ๙ ประการ แม้นิสิตจะปฏิบัติศาสนกิจหรือปฏิบัติงานบริการสังคมตามข้อบังคับที่มหาวิทยาลัยกำหนดก็ตาม แต่ก็ส่งผลให้นิสิตได้เรียนรู้ มีทักษะการทำงานเพื่อสนองงานคณะสงฆ์และช่วยพัฒนาสังคม มีทัศนคติที่ดีและสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อปฏิบัติงานสนองงานกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน และช่วยพัฒนาสังคมได้ ที่สำคัญบัณฑิต มจร มีความพร้อมที่จะรองรับงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรมที่ได้ผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว และอยู่ในระหว่างการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมกับตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

การปฏิบัติศาสนกิจและการปฏิบัติงานบริการสังคม นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้การปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมเพื่อสนองงานตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ การจัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจยึดโยงกับพันธกิจหรือกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน และมีความสอดคล้องกับโครงการยุทธศาสตร์ตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เช่น โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย โครงการพัฒนาขีดความสามารถสาสนุบุคคล โครงการสาธารณะสงเคราะห์เพื่อสังคม การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา และยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ และมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ ๑ ปลุกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนา

(Embedded Faith) กลยุทธ์ที่ ๓ ร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดสัมฤทธิ์ผล (Become the Strategic Partner) และกลยุทธ์ที่ ๗ เพิ่มขีดความสามารถสาสนบุคคล (Ensure Human Capital Readiness)

การใช้ระบบการปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์

ตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีมติเห็นชอบให้นำระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์มาใช้สนับสนุนเกี่ยวกับงานปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ รุ่นที่ ๖๔ เป็นต้นไป เพื่อใช้ในการลงทะเบียน ยื่นคำร้อง ส่งรายงาน รวมถึงสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ เพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ การติดตามและประเมินผล และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตและการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่

การใช้ระบบการปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการให้สอดคล้องกับปฏิทินกิจกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ เนื่องจากเป็นปีแรกที่นำระบบมาใช้อย่างเป็นทางการ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านกิจการนิสิตไม่มีความต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลให้การดำเนินการติดตามและพิจารณาการปฏิบัติศาสนกิจมีความล่าช้า

การดำเนินการแก้ปัญหาของกิจการนิสิต ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่กองกิจการนิสิต ช่วยกำกับดูแล ติดตาม และดำเนินการประสานให้เป็นไปตามปฏิทินกิจกรรม และเสนอให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิบัติศาสนกิจประจำส่วนงานในภูมิภาค เพื่อช่วยกำกับดูแลงานปฏิบัติศาสนกิจประจำส่วนงาน โดยมีคณะทำงานจากส่วนกลางประจำภาคช่วยหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่ในแต่ละภูมิภาค เพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติศาสนกิจโดยมีเป้าหมายสำคัญ ๓ ประการ คือ

- ๑) การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิบัติศาสนกิจประจำส่วนงาน
- ๒) แผนการปฏิบัติศาสนกิจประจำส่วนงาน
- ๓) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

การแต่งตั้งอนุกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ประจำส่วนงาน

ตามที่มหาวิทยาลัย ได้มีข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พ.ศ. ๒๕๔๖ และคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจมีอำนาจและหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อช่วยพัฒนาและหนุนเสริมงานปฏิบัติศาสนกิจในแต่ละส่วนงาน ในปีการศึกษา ๒๕๖๒ เป็นต้นไป มหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ได้มีนโยบายให้ส่วนภูมิภาคเสนอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อพัฒนาและหนุนเสริมงานปฏิบัติศาสนกิจของนิสิต

ดังนั้น ในปีการศึกษา ๒๕๖๒ เป็นต้นไป คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจได้มีมติเห็นชอบให้ วิทยาเขต วิทยาลัย ห้องเรียน และหน่วยวิทยบริการ เสนอขอแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ประจำส่วนงาน เพื่อช่วยกำกับดูแลงานปฏิบัติศาสนกิจประจำแต่ละส่วนงาน โดยมีบทบาทและโครงสร้าง สัดส่วนคณะกรรมการกลไกปฏิบัติศาสนกิจประกอบด้วย

- ๑) ภาคส่วนองค์กรทางพระพุทธศาสนา
- ๒) คณะสงฆ์
- ๓) ภาคส่วนภาคีเครือข่ายสุขภาวะ อาทิ ภาคีเครือข่ายสุขภาวะ
- ๔) ภาคส่วนหน่วยงานภาครัฐ อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, โรงเรียน, สาธารณสุขพื้นที่
- ๕) ภาคส่วนภาคประชาสังคม
- ๖) ภาคธุรกิจ/เอกชน (๗) อื่นๆ จากการสรรหาของกลไกฯ

โดยเบื้องต้นได้กำหนดให้คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ประจำส่วนงาน.....มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจตามนโยบาย ลักษณะการปฏิบัติศาสนกิจที่พึงประสงค์ แผนงาน หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจที่คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจกำหนด
- ๒) สร้างระบบและกลไกการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจทั้งด้าน วิชาการและทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติศาสนกิจที่สอดคล้องกับนโยบายคณะกรรมการปฏิบัติ ศาสนกิจ
- ๓) ผลักดันยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจที่สอดคล้องกับการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ในพื้นที่
- ๔) พัฒนาแผนการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อการบริหารวิชาการแก่สังคมประจำภูมิภาคที่สอดคล้องกับ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
- ๕) เสริมสร้างเครือข่ายและขับเคลื่อนงานเครือข่ายการทำงานการบูรณาการการปฏิบัติศาสนกิจ กับการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
- ๖) ควบคุม ดูแลและนำผลการปฏิบัติศาสนกิจไปใช้ตามนโยบาย แผนงานและวัตถุประสงค์
- ๗) ระดมทุน และจัดตั้งกองทุนการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อพัฒนาและหนุนเสริมการปฏิบัติศาสนกิจ
- ๘) ให้ความเห็นชอบการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตประจำส่วนงาน
- ๙) อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ ประจำส่วนงาน

ตามที่มีมหาวิทยาลัย ได้มีข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พ.ศ. ๒๕๔๖ และ จึงเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจมีอำนาจและหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อช่วยพัฒนาและหนุนเสริมงานปฏิบัติศาสนกิจในแต่ละส่วนงาน เพื่อให้คณะอนุกรรมการได้กรอบในการดำเนินงานตามนโยบายของมหาวิทยาลัย และประธานคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการและคณะศึกษาและจัดทำร่างยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจได้ผ่านการเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีประเด็นโดยสรุป ดังนี้

ความสอดคล้องกับแผนพัฒนานิสิต ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาและสร้างนิสิตให้มีคุณภาพและเป็นศาสนทายาทที่มีศักยภาพ
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาและสร้างนิสิตให้มีคุณภาพและเป็นศาสนทายาทที่มีศักยภาพ ประกอบไปด้วย ๓ กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนานิสิตให้มีคุณภาพและเป็นศาสนทายาทที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนางค์กรนิสิตและศิษย์เก่าสัมพันธ์ให้เข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาระบบ กลไก และกระบวนการส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจและบริการสังคม ร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนในประเด็นการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตด้วยเป็นการเฉพาะ

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคม

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติศาสนกิจ

จากการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิต และผลจากการสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ความสอดคล้องของโครงการปฏิบัติศาสนกิจกับนโยบายของมหาวิทยาลัย

การกำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจจัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อสนองงานคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน คือ ปกครอง เผยแผ่ ศาสนศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณูปการ และสาธารณะสงเคราะห์ ในระยะแรกนิสิตปฏิบัติศาสนกิจยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำโครงการให้เชื่อมโยงหรือสอดคล้อง

กับงานในกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน เช่น การจัดทำฐานข้อมูลพระภิกษุหรือสามเณรในวัด โครงการพัฒนาขีดความสามารถศาสนบุคคลในวัด โดยข้อเท็จจริงเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานปกครอง แต่นิสิตยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเชื่อมโยงหรือกำหนดความสอดคล้องของโครงการกับประเภทของงานตามพันธกิจหรืองานในกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน ส่งผลให้งานกิจการคณะสงฆ์ด้านปกครอง มีจำนวนสัดส่วนที่น้อยกว่างานประเภทอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาได้มีการติดตามและพัฒนาโครงการก่อนที่จะมีการรายงานผลการปฏิบัติศาสนกิจทั้ง ๒ ครั้งโดยให้ส่วนงานเป็นผู้ติดตามและพัฒนาโครงการให้ถูกต้องตามโครงการหรือกิจกรรมที่นิสิตดำเนินการ

๒) ความเข้าใจของผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

การปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน แม้มีการดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๙ รุ่น ๖๒ และนำร่องใน ๕ วิทยาเขต โดยกำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๒ ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการ และมีการพัฒนาโดยลำดับ แต่เนื่องจากการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบใหม่ มีการกำหนดให้ดำเนินการทั้งประเทศในปีการศึกษา ๒๕๖๐ รุ่น ๖๓ เป็นต้นมา แต่ยังพบว่า มีส่วนงานในภูมิภาคบางแห่งยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องของการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการ โดยกำหนดให้นิสิตทุกรูปต้องปฏิบัติศาสนกิจในรูปของโครงการ ส่งผลให้การปฏิบัติศาสนกิจรูปแบบใหม่ในบางแห่งไม่เป็นไปตามนโยบายที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๓) การปฏิบัติศาสนกิจกับหลักสูตร

การปฏิบัติศาสนกิจขาดความต่อเนื่องและขาดความเชื่อมโยงกับหลักสูตรหรือรายวิชาที่กำหนดไว้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร การดำเนินงานจึงขาดความเชื่อมโยงและบูรณาการกับรายวิชาในหลักสูตร

๔) การพัฒนาทักษะการเขียนโครงการและการรายงานผลของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

นิสิตปฏิบัติศาสนกิจยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนโครงการและการเชื่อมโยงกับงานกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน รวมถึงการใช้เครื่องมือการบริหารจัดการโครงการในพื้นที่มหาวิทยาลัยควรกำหนดให้ส่วนงานแต่ละแห่งมีการเตรียมความพร้อมให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจเกี่ยวกับการจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับงานกิจการคณะสงฆ์ รวมถึงการบริหารโครงการให้สัมฤทธิ์ผล และการจัดทำรายงานและทักษะการเขียนรายงานให้มีประสิทธิภาพ

๕) การใช้ระบบการปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์

การใช้ระบบการปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการให้สอดคล้องกับปฏิทินกิจกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ เนื่องจากเป็นปีแรกที่น่าระบบมาใช้อย่างเป็นทางการ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านกิจการนิสิตไม่มีความต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลให้การดำเนินการติดตามและพิจารณาการปฏิบัติศาสนกิจมีความล่าช้า

๖) ขาดกลไกการสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกับภาคีเครือข่าย

ขาดกลไกการสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อทำหน้าที่ในการช่วยกำกับดูแลและหนุนเสริมการปฏิบัติศาสนกิจในระดับพื้นที่ รวมถึงจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจของแต่ละส่วนงานให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานบริการสังคม

หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานบริการสังคมยังไม่ชัดเจนขาดระบบ กลไกและกระบวนการ การปฏิบัติงานบริการสังคมที่มีความสอดคล้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้การรวบรวมข้อมูลเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รูปแบบและวิธีการปฏิบัติศาสนกิจไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคม

การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตบรรพชิตมหาวิทยาลัยควรกำหนดระบบและกลไกในระดับภูมิภาค เพื่อทำหน้าที่ช่วยกำกับดูแลและหนุนเสริมการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกับภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ และกำหนดให้ส่วนภูมิจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจประจำส่วนงานหรือแผนปฏิบัติศาสนกิจบริการสังคมของส่วนงานในแต่ละปีการศึกษา โดยคำนึงถึงบริบทของแต่ละพื้นที่ในแต่ละภูมิภาคและมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในแต่ละพื้นที่ ส่วนการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานบริการสังคม ควรกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานบริการสังคมของมหาวิทยาลัย หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานบริการสังคมให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงนำการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานบริการสังคมทั้งการรายงานผล การติดตามและประเมินผล

๓. การพัฒนาและปรับปรุงระบบกลไกการปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคม

จากข้อเสนอแนะที่เป็นผลจากการดำเนินงานในปีการศึกษา ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา มีการพัฒนาและปรับปรุงผลการดำเนินงานโดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ในคราวประชุมคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ให้ข้อเสนอแนะและกำหนดนโยบายลักษณะการปฏิบัติศาสนกิจที่พึงประสงค์ แผนงานหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อยกระดับการปฏิบัติศาสนกิจให้สามารถสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาและปรับปรุง ดังนี้

๑) ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านกิจการนิสิต ช่วยกำกับดูแล ติดตาม และดำเนินการประสานให้เป็นไปตามปฏิทินกิจกรรม

๒) เสนอให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิบัติศาสนกิจประจำส่วนงานในภูมิภาค เพื่อช่วยกำกับดูแลงานปฏิบัติศาสนกิจประจำส่วนงาน โดยมีคณะทำงานจากส่วนกลางประจำภาคช่วยหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่ในแต่ละภูมิภาค เพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติศาสนกิจโดยมีเป้าหมายสำคัญ ๒ ประการคือ

๑) การจัดทำแผนการปฏิบัติศาสนกิจบริการสังคมประจำส่วนงาน

๒) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

๓) พัฒนาระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ให้สอดคล้องกับปฏิทินกิจกรรมการปฏิบัติศาสนกิจและสารสนเทศเพื่อการสื่อสารสาธารณะ

ส่วนการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานบริการสังคม ควรกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานบริการสังคมของมหาวิทยาลัย หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานบริการสังคมให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงนำการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานบริการสังคม ทั้งการรายงานผล การติดตามและประเมินผล

๔. บทสรุป

การปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นงานบริการสังคมที่ตอบสนองงานในกิจการคณะสงฆ์เป็นประโยชน์ต่อสังคม การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับโครงการยุทธศาสตร์ตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา นิสิตได้รับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน มีความรู้ได้ประสบการณ์ และเกิดทักษะในการดำเนินงาน ตั้งแต่การเขียนโครงการ เครื่องมือการบริหารจัดการในพื้นที่และสามารถประยุกต์องค์ความรู้ดังกล่าวไปต่อยอดได้ในอนาคต

สัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำภาคกลาง

สัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำภาคเหนือ

สัมมนาจิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่น ๖๔ ประจำภาคใต้

